

P. S. — Формата *ѓрике*, а веројатно и *ѓрика*, тешко да се бугарски. Тие се типични македонски. Н. Геров и Ст. Младенов ги земаат како бугарски, оти речиси целиот македонски речник влезе во нивните речници на бугарскиот јазик како материјал од „западнобугарските“ говори, бидејќи така се третираа и македонските говори и Македонија во бугарската литература сè до 1944. Формата *ѓрике* е жива во западна Македонија (Охрид, Ресен, Битола и др.), а *ѓрика* се слуша посеверно и поисточно.

Споредни периферни форми во македонскиот јазик се *ѓрика* (забележено од Гуменџанец), *ѓрекија* (Серско) и *ѓиркија* (Солунско), а постои и деноминатив *ѓрикосам* (забележен во Прилеп), в. и А. Г. Таховски, Грчки зборови во макед. народен говор, Скопје 1951, на стр. 34.

И зборот *ѓрид* е познат од македонските говори. Тој се доближува по значење до *ѓрике* (в. Бр. Милад. № 431: „... Влаина му велеше: „Зем ми мене, јоначе! | Многу *ѓришѓ* (sic!) кѓ донесамъ, | Три то'ари чораби, | Триста бѓли гроше'и...“), а инаку значи „пари или дарови што ги дава зетот како откупнина на невестата“. Во еден дел од Македонија со градот Прилеп како центар се употребува во истото значење кое го има *ѓрике* и *ѓрика* зборот *руба*, дојден од романското (одн. германското) *roba* (ahd. *rouba*). Најраширен пак во цела Македонија е турскиот (одн. арапскиот) збор *чеиз*.

Под влијание на српскиот јазик денес може во Македонија да се чуе понекаде и зборот *сѓрема*,¹⁾ а под влијание на бугарскиот во источна Македонија и бугарскиот збор *зестра* (забележен од Штип), но овој повеќе со значење „пари, мираз“.

Зборот *мираз* е општ термин и во македонскиот јазик.

Споредните форми *ѓрика*, *ѓрекија* и *ѓиркија* ја дополнуваат низата на варијанти од *ѓрика* до *ѓрѓија*. Промената на основниот слог во *ѓрекија* и *ѓиркија* е разбирлива, ако се има пред вид дека акцентот се наоѓа непосредно зад него (ср. гр. *προιμιό-προυμιό-πоруμιό*). Мак. форма *ѓрика* е на полно јасна, оти е директно земена од гр. *προιμα*. Формата *ѓрике* може да се разбере, ако се поврзе со *ѓрика*, која е изведена од *ѓрикија* кога се преместил акцентот на првиот слог, според правилото за макед. акцент, — *ѓрикија* > *ѓрѓика* > *ѓрикја* > *ѓрика*. *Прика* во македонскиот можеше да се сфати како колективна форма (што го допушта и са-

¹⁾ Зборот *сѓрема*, како се слуша денес во Србија, го нема во Вуковиот речник, а го има кај Ристиѓ—Канѓрга, Речник Српско-хрватског и немачког језика, Београд 1928. — Кај Вука се најдува покрај *ѓрѓија*, која е позната во две значења, и зборот *женинсѓтво* со второто значење од *ѓрѓија* т. е. *мираз*, а и зборот *особина* со малу посебно значење, но во сушност пак *мираз*.

мото значење на зборот), можеби и како еден вид народно етимологизирање во врска со *ῥριῦ* (одн. *ῥрид*), и кога еднаш беше така земена, лесно можела да се создаде и втората форма *ῥрике*, оти кај овие образованија колективот е почест со наставката *ке*, ср. *бруῦ* — *брука*, *бруке*; *ῥраῦ* — *ῥраке*, (срп. *ῥруке*); *враῦ* — *враке*, *ливада* — *ливаге* и сл. За да се сфати како колектив одн. плурал, можеше да спомогне и самиот грчки јазик, каде што е обична и доста честа плуралната форма (τὰ)προικιά (προυκιά, πουρικιά) во значење *ῥрике* (ср. го изразот „πλιά πολλά ’να τὰ ἔξοδα τοῦ γάμου παρὰ τὰ προυκιά τῆς νύφης), додека сингуларот значи повеќе дел од мираз („τὸ χωράφι εἶναι προικὸς τῆς μάνας μου“).

Со формата *ῥριке* би можел во македонскиот јазик да се срани зборот *шике*, но само од надворешна страна.¹⁾

Скојје.

М. Д. Петрушевски.

RÉSUMÉ

P. Skok: ΠΡΟΙΞ

Le présent article fait suite à celui dédié à στοιχεῖον paru ici même, ΖΑ I 18—24. Cette fois l'auteur étudie les grécismes balkaniques issus de grec moderne προῖκα f. „dot, trousseau“ et de l'adjectif substantivé τὸ προικεῖον > προικί(ον) > προικτό du même sens, de grec ancien προῖξ f. „don“. Tour à tour sont examinés 1. les formes ainsi qu'il suit: macédo-roumain *prică* = albanais *prikë* = macédo-slave *prike* = ancien slave ecclésiastique *prika*, formes qui refléchissent toutes grec byzantin et moderne προῖκα; 2. ensuite: macédo-roumain *pritië* = serbocroate oriental, bulgare et ancien slave ecclésiastique *prikija* = serbocroate occidental *prčija* = albanais *përqi-ja* dont la base est grec byzantin et moderne τὸ προικεῖον. Quant à serbo-croate occidental *prčija*, l'auteur s'attache à prouver que cette forme, avec son *r* sonans très caractéristique, va ensemble avec *perchivium* ou *parchivium* des sources ragusaines et avec *perchivum* ou *perclivum* des sources de Kotor, formes dont *-er-* peut être comparé à *πυρρί* de l'île de Chio où la voyelle *v* est rendue avec *ou* de même que dans *stuhī* < στοιχεῖον, déjà examiné, ici avec la même variante *v* > *e* que dans γύφος > ital. *gesso*. L'étude finit par quelques considérations sommaires sur les termes balkaniques se rapportant à la dot; ainsi sur dacorumain *zestre* pl. f. pl. = bulgare *zestra*, serbocroate occidentale *dōta*, sur les arabismes *miraz* et *čëiz* dans les langues balkaniques.

¹⁾ Зборот се употребува во презрително и унизително значење, забележено во Битола, како *грд*, *лош*, *никаков*, и уште удвоено во *шик'е* *шик'осано*. Зборот е дојден од гр. χηκτό, познато и од грчкиот во преносно значење, и живее најчесто во формата *офшика* и нејзините деривати *офшикосам*, *офшиклив*, *офшикалџија* како народен збор за *туберкулоза*. Двете разни макед. форми се должат на сличните форми од грчкиот јазик, оти покрај χηκτό и грчкиот има народна форма δχηκας, (Αραβαντινός, Πτερωτ. γλωσσάριον, s. v.). Формата *шик'е* пак, како се гледа, била изведена како вокатив од *шик'а* — *шик'е*, ср. *свак'а* — вок. *свак'е*.